

---

## 4

### Leefomgeving

Leefomgeving

Aan de orde is het **tweeminutendebat Leefomgeving (CD d.d. 26/10)**.

**De voorzitter:**

Dit is het tweeminutendebat Leefomgeving. Als eerste krijgt het lid Kostić van de Partij voor de Dieren het woord. Gaat uw gang.

Kamerlid **Kostić** (PvdD):

Dank u wel, voorzitter.

**De voorzitter:**

De microfoon was niet goed ingeschakeld. Gaat uw gang.

Kamerlid **Kostić** (PvdD):

Oké. Dank u wel. Overheden hebben vorig jaar een flinke tik op de vingers gekregen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid, omdat ze inwoners onvoldoende beschermen tegen vervuiling. Laten we in ieder geval stoppen met onnodig nog meer troep te verspreiden. Een voorbeeld daarvan zijn staalslakken. Dat is afval dat op verschillende plekken voor de bouw wordt gebruikt. Zeker als het in contact komt met water, is het een groot gevaar. Staalslakken zijn schadelijk voor de gezondheid van mens en milieu en ze zadelen boeren en burgers op met extra kosten. Is het nodig? Experts zeggen: nee. En de ILT schreef dat dit soort stoffen meer worden gebruikt dan bouwtechnisch noodzakelijk is. Het gaat om miljoenen tonnen. De staatssecretaris is nu bijna een jaar aan het bedenken of er bijvoorbeeld een meldplicht komt, maar die gaat water en mensen niet beschermen.

Voorzitter. Staalslakken vormen een overzichtelijk en onnodig probleem. We kunnen burgers nu laten zien dat we een keer wél snel kunnen optreden om hen te beschermen. Ik las in de media dat Kamerleden van links tot rechts hiervoor pleiten. Dus ik reken op brede steun voor de volgende motie.

---

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat staalafval in de vorm van staalslakken volgens het RIVM en de ILT schadelijk is en de huidige regels de gezondheid van mens, dier en milieu onvoldoende beschermen;

constaterende dat als staalslakken in contact komen met water, allerlei schadelijke zware metalen zich overal in het milieu verspreiden;

overwegende dat de kosten voor zuivering van het grond- en oppervlaktewater worden afgewenteld op gewone burgers en boeren, terwijl sommigen nu al niet kunnen rondkomen;

constaterende dat er genoeg alternatieven zijn voor het toepassen van staalslakken;

verzoekt de regering het gebruik van staalslakken te stoppen, tenzij kan worden aangetoond dat er geen achteruitgang van waterkwaliteit is en er geen milieu- of gezondheidsrisico's zijn,

en gaat over tot de orde van de dag.

**De voorzitter:**

Deze motie is voorgesteld door de leden Kostić en Gabriëls.

Zij krijgt nr. 410 (29383).

Kamerlid **Kostić** (PvdD):

Dank u wel.

**De voorzitter:**

Hartelijk dank voor uw inbreng. Het lid Gabriëls is ook de volgende spreker, namens de fractie GroenLinks-PvdA.

De heer **Gabriëls** (GroenLinks-PvdA):

Dank je wel, voorzitter. In 2023 is er een motie aangenomen die zegt dat Tata Steel geen uitzondering zou moeten hebben in het voldoen aan de EU-norm voor stikstofuitstoot. De Kamer vindt dat Tata Steel gewoon moet voldoen aan de EU-normen. Het zou ook niet eerlijk zijn jegens boeren als we Tata Steel en de industrie niet evenredig belasten in de stikstofuitstoot. Dat heeft deze Kamer dus uitgesproken. De staatssecretaris geeft helaas geen duidelijk tijdspad om die aangenomen motie uit te voeren. Daarom deze motie om het écht binnen vier jaar te regelen. Dit is namelijk de implementatietermijn van de Richtlijn industriële emissies.

---

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat het cruciaal is voor gezondheid, natuur en economie om de uitstoot van stikstof zo snel mogelijk terug te dringen;

constaterende dat Tata Steel met afstand de grootste stikstofuitstoter van Nederland is;

overwegende dat de Kookfabriek 1 van Tata Steel geen stikstofafvang heeft en is uitgezonderd van de geldende Europese norm voor stikstofuitstoot in de Richtlijn industriële emissies;

constaterende dat de regering naar aanleiding van de aangenomen motie-Bouchallikh (22343, nr. 354) deze uitzondering wil schrappen, maar zich nog beraadt op een overgangstermijn;

constaterende dat de geldende Europese stikstofnorm voor kooksfabrieken al sinds 2012 van kracht is, en de richtlijn een overgangstermijn hanteert van maximaal vier jaar;

verzoekt de regering om voor het aanscherpen van de stikstofnorm voor kooksfabrieken maximaal een overgangstermijn van vier jaar te hanteren,

en gaat over tot de orde van de dag.

**De voorzitter:**

Deze motie is voorgesteld door de leden Gabriëls, Bamenga en Kostić.

Zij krijgt nr. 411 (29383).

Dank. U had volgens mij vergeten om "gehoord de beraadslaging" te zeggen. Dat heb ik hiermee rechtgezet voor u. Dan is nu het woord aan de heer Bamenga. Hij spreekt namens D66.

**De heer Bamenga (D66):**

Dank u wel, voorzitter. Eerst een motie.

---

#### Motie

---

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) signaleert dat de wettelijke regels voor het gebruik van staalslakken de risico's voor mens en milieu niet voldoende afdekken;

overwegende dat omwonenden van de stort voor staalslakken in Eerbeek grote zorgen hebben over de risico's voor hun gezondheid en het milieu;

verzoekt de regering het grootschalig gebruik van staalslakken op te schorten tot na de evaluatie van het normenkader en het onderzoek naar de mogelijkheden om toezicht en handhaving te verstrekken,

en gaat over tot de orde van de dag.

**De voorzitter:**

Deze motie is voorgesteld door de leden Bamenga en Tjeerd de Groot.

Zij krijgt nr. 412 (29383).

**De heer Bamenga (D66):**

Voorzitter. Daarnaast heb ik nog drie vragen. Zoals ik in mijn motie al aangaf, maken de omwonenden van de

staalslakkenstort in Eerbeek zich grote zorgen over hun gezondheid en over het milieu. Kan de staatssecretaris toezeggen de Kamer te informeren over de voortgang daar en zich hardmaken voor een snelle oplossing?

Dan Tata Steel. De toekomst van Tata Steel is onzeker. Er leven zorgen dat mocht Tata weggaan, de omgeving blijft zitten met zwaar vervuilde grond. Kan de staatssecretaris deze zorg wegnemen door te bevestigen dat in dat geval de kosten voor bodemsanering terecht komen bij Tata en niet bij de omgeving?

Tot slot. Gisteren kwam het nieuws dat Nederland een waarschuwing krijgt van de Europese Commissie omdat voor burgers de regels om naar de rechter te stappen over milieuzaken niet duidelijk zijn. Hoe gaat de staatssecretaris gehoor geven aan deze waarschuwing?

Dank u wel.

**De voorzitter:**

Hartelijk dank. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de inbreng van de Kamer. Ik schors weer voor vijf minuten en dan krijgen we de appreciatie van de drie ingediende moties en het antwoord op een aantal vragen.

De vergadering wordt van 10.39 uur tot 10.46 uur geschorst.

**De voorzitter:**

Aan de orde is de voortzetting van het tweeminutendeбат Leefomgeving. Ik geef het woord aan de staatssecretaris.

**Staatssecretaris Heijnen:**

Dank u wel, voorzitter. Allereerst de drie moties en daarna nog een aantal vragen. De eerste motie, die op stuk nr. 410, is van de Partij voor de Dieren. Ik moet die helaas ontraden, omdat we dit al doen. Het is beleid dat we dan de moties ontraden.

De motie op stuk nr. 411 van de heer Gabriëls wil ik ontraden om twee redenen.

**De voorzitter:**

Misschien eerst even over de motie op stuk nr. 410, anders loopt het een beetje door elkaar. De heer Gabriëls heeft daar een vraag over.

**De heer Gabriëls (GroenLinks-PvdA):**

Ja, over de eerste motie, die door het lid Kostić is ingediend. "We doen dit al." Ondanks het feit dat we dit doen, is er in Eerbeek dus een heel groot probleem. Ondanks het feit dat we dit al doen, zijn er verontreinigingen geconstateerd, dus we doen het niet.

**Staatssecretaris Heijnen:**

Het klopt dat staalslakken op bepaalde plekken niet goed zijn toegepast. De toepassing van staalslakken moet veilig gebeuren. In bepaalde situaties zie je dat de staalslakken niet goed zijn afgedekt, waardoor je dus lekkages en milieuschade krijgt. We zijn op het gebied van staalslakken über-

haupt aan het kijken hoe we daarmee omgaan, ook met de meldingsplicht, vergunningsplicht of anderszins, omdat het belangrijk is dat we beter inzicht krijgen in hoe we ze gebruiken. Ik hoor natuurlijk ook de discussie in de Kamer over de toepassing van staalslakken überhaupt, dus ik neem aan dat dat de komende tijd nog volop in debatten zal terugkomen. Het is ook op dit moment al niet toegestaan om staalslakken niet veilig toe te passen. Vandaar dat ik de motie op stuk nr. 410 moet ontraden.

Kamerlid **Kostić** (PvdD):

De huidige regels houden er helemaal geen rekening mee dat staalslakken grootschalig worden toegepast en met het effect daarvan op onder andere water. Het komt heel vaak in contact met water, waardoor er geen overzicht meer is, er juist gevaar voor de leefomgeving ontstaat en burgers en boeren meer moeten betalen. Als de staatssecretaris dus zegt dat we dit al doen — dan heb ik het over het gedeelte vanaf "tenzij" — dan wil ik er ook van maken: verzoekt de regering het gebruik van staalslakken zo snel mogelijk te stoppen. Als ze dat kan omarmen, dan doe ik dat natuurlijk graag. Anders laat ik het aan de Kamer over.

Staatssecretaris **Heijnen**:

We zijn echt nog aan het kijken naar het beleid rondom staalslakken. Ik wil daar ook niet op vooruitlopen, dus ik moet de motie dan alsnog ontraden.

De **voorzitter**:

Afrondend, het lid Kostić.

Kamerlid **Kostić** (PvdD):

Ik vraag me af waarom de staatssecretaris hier zo hard in zit. Ze is hier al een jaar naar aan het kijken. De samenwerking, maar ook een aantal partijen van links tot rechts, vraagt om snellere actie. Waarom is de staatssecretaris niet bereid om gewoon te zeggen: we gaan het nu samen met jullie regelen en we gaan de staalslakken maximaal beperken?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dat komt omdat het lid Kostić mij dit een paar weken voordat er informatie richting de Kamer gaat, vraagt. Daarover gaan we hier uitgebreid met elkaar van gedachten wisselen. Ik wil daar niet op vooruitlopen.

De **voorzitter**:

Helder. We waren al bij de motie op stuk nr. 411.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ja. De motie op stuk nr. 411 is van de heer Gabriëls. Die wil ik ontraden om twee redenen. Ten eerste vereist het bepalen van een doelmatige en proportionele overgangstermijn een zorgvuldige afweging. Het is op dit moment nog niet duidelijk of een overgangstermijn van vier jaar juridisch, technisch en financieel haalbaar en proportioneel is. Als ik die eisen overneem, kan dat leiden tot een situatie waarin de installatie de facto wordt onteigend. Dat kan verschillende sociaal-economische gevolgen hebben en

onder meer leiden tot hoge financiële claims waarvoor ik geen dekking op mijn begroting heb.

Daarnaast loopt er ook nog een onderzoeksverplichting vanuit de omgevingsdienst voor het verminderen van de stikstofemissie tot een emissiegrenswaarde van 500 milligram voor Kooksfabriek 1. Dat onderzoek moet inzicht geven in mogelijke reductiemaatregelen en de kosten daarvan. De resultaten daarvan kunnen weer aanleiding geven tot een verdere aanscherping van de vergunning.

Ten tweede vind ik de motie ook niet passen bij een democratisch wetgevingsproces. De Kamer heeft gevraagd wetgeving voor te bereiden. Daar ben ik ook mee bezig. De Kamer krijgt uiteraard de kans om het voorstel dat er uiteindelijk gaat liggen, te beoordelen. Dan kan er ook nog gemaakte worden, bijvoorbeeld als de overgangstermijn de Kamer niet zou bevallen.

De heer **Gabriëls** (GroenLinks-PvdA):

De door de Kamer breed aangenomen motie luidt: verzoekt de regering de Nederlandse regels zo spoedig mogelijk aan te passen zodat de Europese norm van 500 milligram stikstofdioxide per kubieke meter ook opgelegd kan worden aan de kooksfabrieken van Tata Steel. Die motie is breed aangenomen. Het enige wat wij met deze motie doen, is daar een termijn van vier jaar aan koppelen. Dat is ook nog eens hartstikke lang. In de tussentijd moeten boeren aan een enorme stikstofreductie voldoen. Daar zijn wij het mee eens. Maar het is toch oneerlijk dat de industrie, en zeker Tata Steel, geen evenredige bijdrage levert? De motie is hier Kamerbreed aangenomen en die kunt u niet omarmen? Hoe gaat u deze motie, die in november 2023 is aangenomen, dan uitvoeren?

Staatssecretaris **Heijnen**:

Het kabinet vindt het heel belangrijk dat ook de industrie een duit in het zakje doet. Iedereen zal een duit in het zakje moeten doen. Maar ik vind het ook belangrijk dat we kijken naar een doelmatige en proportionele overgangstermijn. Zoals ik eerder aangaf, vereist dat een zorgvuldige afweging. Het moet proportioneel zijn. Het moet juridisch, technisch en financieel haalbaar zijn. Dat kan ik op dit moment zo niet beloven. Ik moet de motie dus ontraden, ondanks het feit dat ik vind dat de industrie ook haar bijdrage zou moeten leveren.

De heer **Gabriëls** (GroenLinks-PvdA):

Het is ook niet juridisch en politiek uitlegbaar dat er zo veel stikstof uitgestoten wordt door Tata Steel. Nogmaals de vraag: hoe gaat u die motie, die Kamerbreed is aangenomen in november, uitvoeren? U heeft daarop geen antwoord gegeven. U zegt dat u de motie niet gaat uitvoeren, maar de motie is aangenomen.

De **voorzitter**:

Meneer Gabriëls, u moet via de voorzitter spreken en de staatssecretaris als staatssecretaris aanspreken, niet met "u".

De heer **Gabriëls** (GroenLinks-PvdA):

Mijn excuses, voorzitter.

Staatssecretaris **Heijnen**:

De Kamer heeft gevraagd om wetgeving voor te bereiden. Ik ben daarmee bezig. Als de wetgeving eenmaal naar de Kamer wordt gestuurd, kan de Kamer er wat van vinden. Dan kan er geamendeerd worden of kunnen er anderszins aanbevelingen aan mij worden meegegeven.

De **voorzitter**:

De derde motie.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Dan de motie van de heer Bamenga op stuk nr. 412. Die wil ik ontraden. Ik begrijp de zorgen. Ik zie de incidenten ook. Dusdanig grote hoeveelheden als in Eerbeek zijn onverantwoord en zijn ook niet toegestaan. Het bevoegd gezag treedt daartegen op door te handhaven. In de casus-Eerbeek is de provincie Gelderland het bevoegd gezag. De Omgevingsdienst Regio Arnhem treedt op namens de provincie. Ik volg die ontwikkelingen nauwgezet. Ik zie geen dwingende noodzaak voor het tot die tijd generiek opschorten van grootschalig gebruik. Je moet naar de functie kijken en niet naar de hoeveelheid.

Dan heb ik nog drie vragen die ik door wil lopen. De eerste was van de heer Bamenga. Hij vroeg of ik de Kamer op korte termijn kan informeren over Eerbeek. Ik zal alles nagaan bij de provincie en de gemeente en ik zal de Kamer daar op korte termijn over informeren.

De heer Bamenga had ook nog een vraag over de grondsanering van Tata Steel. Ik ga nu een heel technisch antwoord geven, maar wil er ook nog wel wat meer in een brief op terugkomen, want dan kan ik het nog iets uitgebreider doen. Het heeft namelijk ook iets te maken met overgangstermijnen. Vervuiling van tot de jaren zeventig wordt vaak kwijtgescholden. Alles wat van daarna is, gaat nu bij de Omgevingswet op een andere manier gelden. Het wordt binnen de Omgevingswet verplicht om financiële zekerheid te stellen in de vergunning. De Omgevingswet beziet momenteel op welke manier dit vorm krijgt. Het doel van die zekerheidstelling is voorkomen dat de kosten worden afgewenteld op de maatschappij. Ik begrijp dat de heer Bamenga ook wel weet hoe het precies zit met vervuiling die vroeger is veroorzaakt. Kun je die met terugwerkende kracht verhalen? Daar wil ik graag wat meer in detail op terugkomen in een brief die ik hem graag toezeg.

Dan heb ik nog een laatste vraag, ook van de heer Bamenga. Die gaat over de waarschuwing die Nederland kreeg van de EU, namelijk dat voor burgers onduidelijk is wat de mogelijkheden zijn om naar de rechter te gaan. Daar moeten we natuurlijk goed naar kijken. Ik zal daar binnen twee maanden een schriftelijke reactie op geven namens het kabinet.

De heer **Bamenga** (D66):

Dank u wel voor de beantwoording van de vragen door de staatssecretaris. Ik wilde alleen nog even weten binnen welke termijn wij een brief kunnen verwachten als het gaat om de kosten voor bodemsanering.

Staatssecretaris **Heijnen**:

Ik denk dat dat sowieso wel binnen een maand of twee mogelijk is. Ik zorg dat dat zorgvuldig gebeurt. Als het kan, zullen we de Kamer die nog wat sneller doen toekomen.

De **voorzitter**:

Heel goed. Dan dank ik de staatssecretaris en haar ondersteuning voor de appreciatie en de antwoorden.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**:

We gaan aanstaande dinsdag, 13 februari, stemmen over de moties uit het vorige tweeminutendebat en uit dit tweeminutendebat. Ik schors even. We gaan om 11.05 uur verder met een ander tweeminutendebat, over arbeidsmarktbeleid.

De vergadering wordt van 10.56 uur tot 11.03 uur geschorst.